

עבודה שבלב

אי אפשר בלעדה כלל

יחידות אדמו"ר הזקן לאחד החסידים
גדושה בהדרכות בענייני עבודת השם

הוצאה מיוחדת

יחידות אדמו"ר הזקן לאחד החסידים - עם הדרכות בענייני עבודת השם

'איתא בזוהר הקדוש שאהבה ויראה נקרא גדיפין. העניין הוא, שזה בוודאי אין סברא לומר שהאדם נברא לתכלית שיהיה לו אהבה ויראה, הגם שבאמת הוא העיקר, כי בוודאי אפילו צדיק גדול אינו יכול להגיע למדרגת האהבה ויראה שהיה בו קודם הבריאה, כי חומר מעכב, וגם הבאתו לזה העולם היה ללא צורך.

אבל האמת יורה דרכו שבכאן הוא עולם המעשה. ועם כל זאת מעשה בלא דחילו ורחימו לא פרח לעילא וחשוב כמת, ובגלל כן נמשלו אהבה ויראה לגדיפין שהן נושאים את הגוף, ובלעדם אי אפשר לפרוח, ועם כל זאת הגוף עיקר.

והראיה שאפילו בתענית דרבנן לא אמרינן שאם הוא חלוש ביותר שמותר לו לאכול בכדי שיהיה לו כוח להתפלל או ללמוד בהתלהבות, מפני שכאן הוא עולם המעשה ולא ניתן לדחות לגבי אהבה ויראה.

והנה איתא בגמרא אמרו לרבן יוחנן בן זכאי רבינו ברכנו כו' כמורא בשר ודם וכו'. העניין שרבן יוחנן בן זכאי סובר דהנה יש אהבה ויראה, ויראה הוא בכדי לסור מרע, ואהבה הוא להגיע למדרגת ועשה טוב.

וסובר רבן יוחנן בן זכאי שבוודאי בעניין האהבה צריך להעמיק, שכל מה שתגדל אליו האהבה תגדל העבודה בגודל הדקדוקים ובמסירת נפש, ולכן נקראת האהבה פולחנא דרחימותא. מה שאין כן בעניין היראה, שהוא בכדי לסור מרע, אינו צריך להעמיק מאד כי די כמורא בשר ודם, כמו שכתוב בשולחן ערוך איך שהמלך רואה אותו בכל עת ובוודאי יבוש.

והנה כשבא איזה מחשבה לאדם, או שהתאוה תאוה, לא די שלא יעשה התאוה, כי זהו מגדר סור מרע לבד, רק צריך שיהפכנה ויעשנה טוב לאהוב את ה' יתברך. וזהו מאן דמהפך מרירו למתקא וחשוכא לנהורא. והנה הדרך לקנות האהבה הוא על ידי הדעת, והוא להתבונן תמיד ביקר תפארת גדולתו. והנה אף שבוודאי ממילא יהיה לו יראת הרוממות גם כן, אף על פי כן בשביל יראה לבד אין צריך לחזור אחריה, כי אפילו ביראה זוטרת ד'.

ובזה יבאר מה שלכאורה קשה על מצות ואהבת, כי הנה האהבה מתנוצצת מעצמו, ואין צריך ציווי על זה, או שאינו מועיל הציווי. אך העניין הוא שבוודאי מחוייבים אנחנו לאהוב את ה' יתברך מחמת הטובות שקדמו לו, אך שאנחנו בגדר השכחה, כמו שכתוב ותשכוח אל מחוללך. ובגלל כן צווה השם יתברך ואהבת, שזכור תזכור תמיד טובת הבורא בכדי לאהבה אותו.

ומפני זה נכתב הציווי לאהבה את ה' במשנה תורה, ובד' ספרים הראשונים לא נזכר כלל, כי שם דיבר עם אותם אנשים שהם בעצמם ראו את מעשי ה' כי נורא הוא, ואינו מהצורך להזהירם, אבל במשנה תורה היה דור אחרון ביניהם, אשר לא ראו רק מפי השמועה, לכך הוצרך להזהירם.

והנה זה בוודאי אין סברא לומר שהאדם יתבונן בגדולתו יתברך בכדי שיגיע למדרגת האהבה, כי זהו פניה, והאהבה חוזרת אל עצמו, וכמו שכתוב בכל קראנו אליו, אליו ולא למדותיו, ואמרו רז"ל גם כן כל הרודף אחר הכבוד וכו', כי זהו הכבוד האמיתי.

אבל הדרך הנכון לכל חפץ לעבוד את ה', להתבונן תמיד ביקר תפארת גדולתו של מלך מלכי המלכים בכדי שיהיה לו להשם יתברך לנחת. ומלכותא דרקי' כמלכותא דארעא, כי דרך המלך בהראותו את עושר כבוד מלכותו ויקר תפארת גדולתו, כל מה שמשבחים ומפארים את כבוד עשרו גדולתו הוא לו לנחת.

והנה איתא בזוהר שקודם התפילה יוצא כרוז בכל העולמות צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה, שכל מי שרוצה לראות יבא ויראה בכבודו יתברך. והנה מדאורייתא אינו מחויב לומר רק קריאת שמע, וחכמים הוסיפו פסוקי דזימרה, וממילא כל מה שבפסוקי דזימרה מרומז במילת אחד שבקריאת שמע, כי כל פסוקי דזימרה הוא הכנה לקריאת שמע, לכן אם לא כיון במילת אחד שבקריאת שמע צריך לחזור, כי זהו תכלית המבוקש, מה שאין כן בפסוקי דזימרה.

והנה אמרו רז"ל אין לך עשב מלמטה שאין לו כו'. והעניין הוא כך, דהנה למעלה יש אורות, ופירוש לשון זריחה כמו שכתוב ויקרא אלוקים לאור יום, ודבר המאיר ובא נקרא מאור כמו שכתוב והיו למאורות וכו'. ועל דרך זה אין לך עשב כו' שהמאור זורח עליו ובזה אומר לו גדל, כי כל עלול משתוקק לסיבתו. והנה יש גבוה על גבוה וגבוהים עליהם, המאור

חוזר להיות ניאור מהמאור שעליו למעלה, וכן לעילא לעילא עד אין סוף ברוך הוא, וזהו נקרא השתלשלות העולמות, וכן בכל הדברים שבזה העולם דשורשם למעלה.

והנה במקום השמש בוודאי יש שם אור גם כן, אך שהוא בטל במציאות, ועל דרך זה אצל אין סוף ברוך הוא. ולכן נקרא היה הווה ויהיה, כי באמת אצלו אין שום שינוי, כי לא נראים כלל העולמות כי בטלים במציאות.

וזה ביאור מה שאיתא בכתבי האריז"ל כי בעליות העולמות נשאר המקום פנוי, כי לכאורה יפלא בעיני בשר, כי הלא השם יתברך מקומו של עולם. ולפד"א אתי שפיר, כי הנה [...] עליה זו עליה שכליות היא, וכיון שעלה בשכלו למעלה נתבטל בסיבתו. והבן מאד.

והנה בפסוקי דזימרה מספר ביקרא דמלכא, ובוודאי מאליו יתנוצץ אור האהבה ברצוא ושוב, אף שלא ירגיש. ובהגיע לקריאת שמע, הנה אמרו רז"ל שצריך לכווין שהשם יתברך יחיד בשמים ובארץ ובד' רוחות העולם, נמצא שממשיך אלוקות בעולם, וממילא שאינו רואה את עצמו לכלום, כי בטל בסיבתו. ובזה מרומז כאן המסירות נפש, אפילו כל העבירות שאמרו מדינא יעבר ואל יהרג, כיון שנתבטל בסיבתו הוא מפקיר את עצמו.

ולכן אמרו רז"ל לעולם ירגיז אדם וכו' נצחו מוטב ואם לאו יקרא קריאת שמע, כי האיך ימצא מקום ליצר הרע להתאוות תאוה, כי הלא בטל בסיבתו ואינו חפץ לעצמו כלום, וממילא כיון שהוא בטל בסיבתו, והמחשבה חוזרת ונעה תמיד, ממילא כיון שהוא דבוק בו יתברך חוזרת המחשבה לחשוב דברי אלוקים בתורתו יתברך.

ולכן אחרי זה ואהבת, כי ממילא נמשך האהבה במסירות נפש, כיון שאינו מחשיב עצמו, ואחר כך ודברת בם וכו'. וזהו אלו ואלו דא"ח, כי הם ז"ל בדביקותם ובהתייחדם לאל עליון, שבה מחשבתם לחשוב מחשבת של אלוקים חיים, והן הן דבריו ומחשבתו יתברך.

וכל מה שיעשה האדם יהיה הכל רק אליו יתברך, כמו שכתוב נעשה אדם בצלמנו כדמותינו. ובשעה שמתעטף בציצית ותפילין יכוין שהוא מדמה בזה אליו יתברך, כי הקב"ה מניח תפילין וכדומה. וכשירצה לעשות דבר חוץ, כגון משא ומתן ומלאכה, ידמה בדעתו שהוא הולך בדרך, וצריך להתפלל מקודם תפלת הדרך מתוך דביקות.

וזהו וכשאתה יוצא בדרך המלך בקונך וצא. ובזה מדמה עצמו גם כן להבורא יתברך כמו שכתוב ששת ימים תעשה מלאכתך כי ששת כו'. ובאכילה יכוין על פי פשוט לקבל כוח לעבוד את ה' יתברך. וזהו בכל דרכיך דעהו.

עד כאן מה שאני זוכר מה שאמר לי הרב, ואפשר הפכתי הסדר גם כן.

שאלה

והנה הקשיתי להרב ש"י על מה שפירש לעיל בדברי רבן יוחנן בן זכאי, ממה שכתוב בזוהר אית יראה וכו' דאיהי עקרא כו', משמע שכל היראות הם כאין נגד יראת הרוממות, וצריך האדם לחזור אחריה. והשיב לי כבוד הרב ש"י במכתב ידו קדש וזה לשונו.

תשובה

מה שכתוב מעלתו ממה שכתב הזוהר הקדוש אין ענינו לכאן, דהתם מיירי ביראת העונש, אבל אני אמרתי שגם ביראת הרוממות יש בחינת ק[טנות] כמורא בשר ודם, בושה מרבים וכן שלימים המביטים בו, ואף שמתבונן כמו שכתוב בזוהר הקדוש דאיהו רב ושליט כו', אף על פי כן לפעמים יראה בחינת קטנות לבד.

וביאור העניין באריכות הוא על דרך זה. הנה קבלתי, וכך כותב בזוהר, שיראת הרוממות נקרא תרעא לעאלא גו מהימנותא, כמו שכתוב זה השער לה' כו', פתחו לי שערי צדק כו', בזאת יבא אהרן וכו'.

ומי שהגיע לתכליתה ואינו מהלך יותר נקרא עומד בשער ולא נכנס לפניו, והיא מדרגת מלאכים הנקראים עומדים, ועל כן אינו נקרא עבודה בשלימות. ועל כן איתא בזוהר שאין עבודה בשלימות כי אם פולחנא דרחימותא, דעל ידי האהבה הולך האדם ממדרגה למדרגה, ונקרא מהלך לפני ה'.

וגם בחוש הגשמי נראה כן, שכשתיפול אימתה ופחד על האדם עומד במקומו ולא יוכל להלך כלל, ועל כן גם בעבודת ה' כשהאדם מהלך ממדרגה למדרגה לפני ה' באהבתו הנאמנה, דהיינו מאהבה זוטא לאהבה רבה, אזי כשמתגלית אהבה רבה במוחו וליבו, מסתרת יראת הרוממות הגדולה שהייתה בהתגלות תחלה במוחו וליבו.

שכן הוא דרך ה' ועבודתו האמיתית, שאי אפשר ליכנס להיכל המלך כי אם דרך שער המלך שהיא יראת הרוממות בבחינת גדלות כפי השגתו ודעתו את ה', ויראה זו היא ממלאת את כל מוחו וליבו כפי כוחו בהתגלות במוחו וליבו.

ואחר כך כשנכנס להיכל ה' באהבה רבה, אזי האהבה ממלאה מוחו וליבו בבחינת גדלות בהתגלות במוחו וליבו, והיראה בבחינת גדלות מסתרת, ולא נגלה ממנה רק בחינת קטנות בהתגלות, אבל באתכסיא היא בשלימותה במוחו וליבו בבחינת גדלות כמקדם, ואדרבא ביתר שאת ויתר עז, כנודע שכל דבר שבקדושה כלול זה מזה, ואין בהם קיצוץ ופירוד ח"ו, רק שזה בהעלם וזה בגילוי.

ועל זה נאמר אברהם אוהבי ופחד יצחק ודי למבין. ועל דרך זה הוא תמיד בבחינת רצוא ושוב כל שעת העבודה. והנה כל זה בשעת עבודה שבלב זו תפילה, בדורותינו אלה דלאו כל מוחא סביל דא להיות באהבה ויראה בבחינת גדלות כל היום כולו, שעל זה אמרו רז"ל הלואי יתפלל אדם כל היום כולו, כי אם מתי מספר מהצדיקים הגדולים הידועים לי.

וכך שמעתי בפירוש, כי זו מדת כל אדם, להיות באהבה ויראה בבחינת קטנות כל היום כולו, וזוהי הכנה רבה להגיע לבחינת גדלות בשעת התפילה.

אך בזאת נאות לו, לכל חפץ לעבוד את ה' באמת, אין אמת אלא תורה, ובתורתו יהגה יומם ולילה, אזי צריך להשאיר לו רשימו מבחינת גדלות שבשעת התפילה בכל היום כולו, דהיינו שכל היום בתחילת עסקו בתורה, וגם באמצע לימודו כמעט בכל שעה, וכל המרבה הרי זה משובח, צריך לחזור ולהביא בליבו אהבה רבה בבחינת גדלות, שהיה לו בשעת התפילה, כשיחזור ויתבונן בדברים המעוררים אותה, שהתבונן בהם בשעת התפילה.

ואף שבוודאי לא יכול להשיגה כל כך כמו שהשיגה בשעת התפילה שהיא עת רצון, אף על פי כן מועלת חזרה זו, שיחזור ויביא בליבו ציור האהבה מבחינת גדלות, הנקרא רשימו, כדי שעל ידי זה יוכל למסור נפשו בפועל על התורה ועל המצות.

דהיינו לכופף יצרו המונעו מקיום התורה על ידי מסירת נפשו לה', לדבקה בו בציור אהבה רבה שמביא בליבו כשחוזר ומתבונן בדברים המעוררים אותה, שהתבונן בהם בשעת התפילה, ועוררו לו אז בשעת התפילה אהבה רבה בבחינת גדלות לפי השגתו ויכולתו, וחזרה זו נקרא רשימו מבחינת גדלות, והיא מוכרחת במאוד מאד באהבה דווקא [ב]כל עת ובכל שעה.

אבל ביראה אינה מוכרחת כל כך בכל עת ובכל שעה, אף שבוודאי המרבה הרי זה משובח, מכל מקום מאחר שחזרה זו אינה יראה האמיתית בבחינת גדלות, דלאו כל מוחא סביל דא להיות בבחינת גדלות כל היום כולו, כי אם בבחינת קטנות, דהיינו כמורא בשר ודם. אף שההתבוננות היא בבחינת גדלות, אף על פי כן היראה אינה אלא בבחינת קטנות, שזה יכול כל אדם להשיג כל היום, ועל זה נאמר השמר לך פן תשכוח כו'.

על כן מי שאינו יכול להשיג בבחינת גדלות כל היום באמת, אין חובה ואין הכרח כל כך שבכל עת ובכל שעה יביא בליבו ציור יראת הרוממות בבחינת גדלות, שמחמת שיראה זו אינה אמיתית אצלו עכשיו, אלא ציור בעלמא מהיראה שהייתה לו בשעת התפילה, שהיא שעת עבודה שבלב בדור הזה.

מה שאין כן באהבה, שהציור מאהבה רבה מבחינת גדלות שמצייר האדם במוחו וליבו, עם דברים המעוררים ומולידיים אותה, שחוזר ומתבונן בהם, מוכרחים במאוד מאד בכל עת ובכל שעה ממש, כדי למסור נפשו לה' על קיום התורה והמצות בקום ועשה.

שאי אפשר כלל למסור נפשו בפועל ממש על ידי אהבה בבחינת קטנות, ככתוב במקצת ספרי מוסר, על ידי זיכרון חסדי ה' ונפלאותיו עם כל אדם, שזה וכיוצא בזה אינו מועיל למסור נפשו בפועל ממש. אבל היראה, אף בבחינת קטנות מועלת להיות סור מרע.

ובבחינת גדלות בשעת עבודה שבלב, אי אפשר כלל בלעדה בשום אופן בעולם, כדכתיב זה השער לה' וכו'. אבל הרשימו מבחינת גדלות שלא בשעת עבודה, מאחר שאינו אלא ציור בעלמא ולא אמיתי אצל סתם בני אדם.

אם כן מי שאין לו שעת הכושר להביא בליבו ומוחו שתי הרשימות כאחת, דהיינו הרשימו מבחינת גדלות אהבה ויראה, מי נדחה מפני מי, בוודאי של אהבה קודמת ומוכרחת במאוד מאד שבלעדה אי אפשר לקיים תורה ומצות אפילו שעה אחת, מה שאין כן בשל יראה.

ועל זה הבאתי דרך אסמכתא ממאמר רבן יוחנן בן זכאי לתלמידיו. אבל לא עלה על דעתי ח"ו לירד לסוף דעת והשגת גדולים חקרי לב, כי בוודאי הם וכיוצא בהם מהתנאים ואמוראים זכו לבחינת מוחין דגדלות כל היום כולו, כאשר שמעתי בפירוש שראשי הישיבות שבימי התנאים והאמוראים היו ממשיכים יראה על כל הישיבה כולה, וכן מפורש בהדיא בגמרא.

לחיזוק ההתקשרות ולזירוז התגלותו
של כבוד קדושת אדמו"ר שליט"א
נשיא דורנו מלך המשיח

לזכות

הרה"ח הרב משה שיחי' זלמנוב
שליח הרבי מלך המשיח למגדל העמק ומרבני 'מכון הלכה חב"ד'

יוצא לאור על ידי מערכת 'לחלוחית גאולתית'

אתר 'לחלוחית גאולתית': DID.LI/LGC770 | לתיקיית דרייב מרוכזת: DID.LI/LGCH770
ליצירת קשר ולהקדשות: LZMH20@GMAIL.COM | לרשימת הדיוור בדוא"ל: LGCH770@GMAIL.COM